

В.В. Цигика

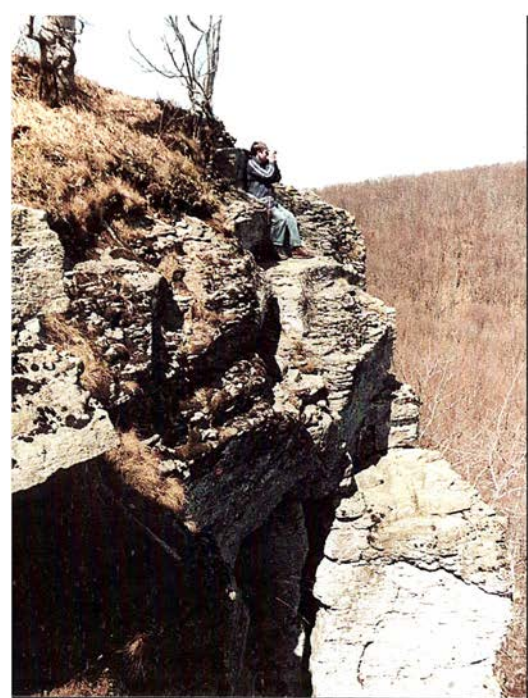
КУРОРТИ МУКАЧІВЩИНИ ТА СВАЛЯВЩИНИ

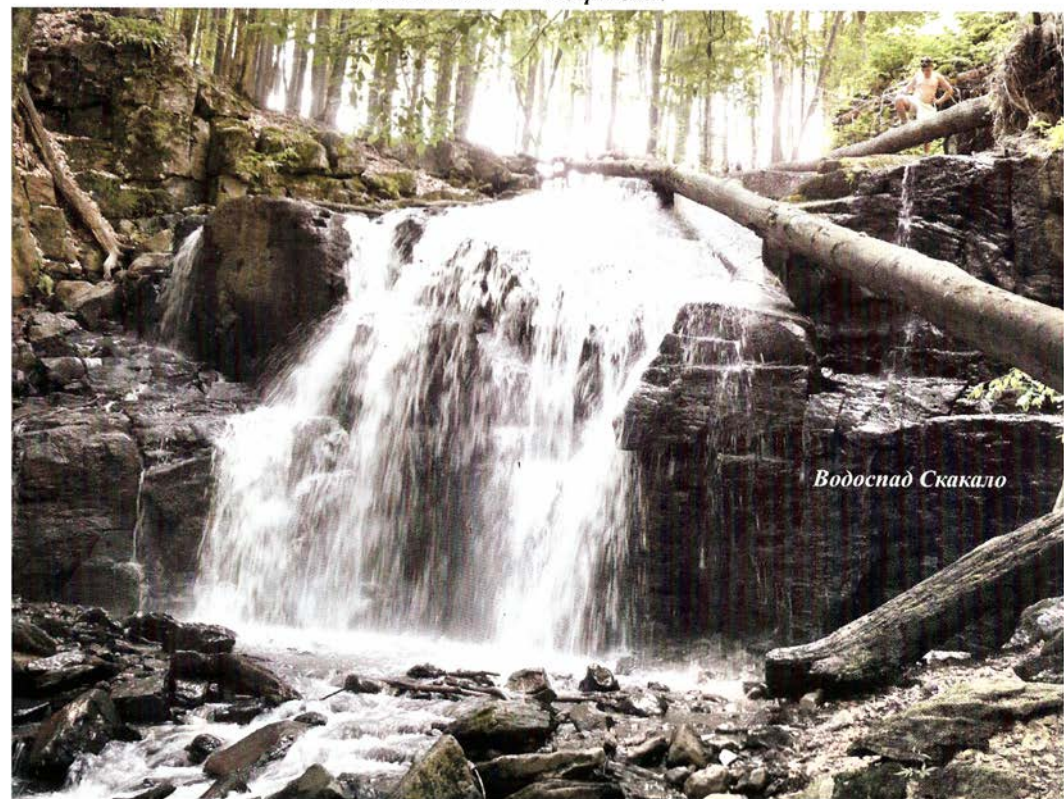
Санаторій „СИНЯК”

Санаторій „КАРПАТИ”

Обавський камінь Озеро Синь

Водоспад Скакало

Лікувальний корпус санаторію «Сіняк»

В межах Закарпатської області зосереджено багато санаторіїв різного профілю, в яких можна пройти ефективний курс оздоровлення і відпочинку. До найбільш відомих відносяться санаторії „Синяк”, „Карпати”, „Поляна”, „Сонячне Закарпаття”, „Квітка полонини”. Відомості про ці санаторії, а також про найбільш цікаві екскурсійні об’єкти Мукачівщини і Свалявщини пропонуються до уваги відвідувачів місцевих курортів.

Село Синяк із схилів Обавського каменю

Свалявський та Мукачівський райони Закарпаття розташовані у відрогах мальовничих Вулканічних Карпат, схили яких вкриті віковими буково-грабовими лісами. Цей регіон називають ще Лісистими Карпатами і саме тут зустрічаються місцевості з природними лікувальними факторами – курорти, серед яких найбільш відомі і популярні Сияк, Карпати, Поляна, на базі яких діють численні санаторії.

Санаторій „Сияк”

Адреса санаторію: Мукачівський район, с. Сияк,
тел. (03131) 2-10-92; 5-44-97.

Санаторій розташований в 25 км від райцентра м. Мукачево, в 15 км від залізничної станції Карпати та в 12 км від центра селища міського типу Чинадієво.

Бальнеологічний курорт Сияк з однойменним санаторієм функціонує на базі родовища сульфідних слабомінералізованих вод із загальним вмістом солей 0,8 – 1,2 г/л, сірководню 20 – 30 мг/л. Детальний хімічний склад та лікувальні властивості води ілюструє медичний висновок Одеського науково-дослідного інституту курортології від 2009 р., розміщений на стенді в лікувальному корпусі. А перші хімічні аналізи сияцьких мінеральних вод були проведені ще в 1823 році, тому є можливість прослідкувати динаміку зміни хімічного складу місцевої води майже за 200 років. Завдяки сірководневим джерелам, що утворилися внаслідок древнього вулканізму, в санаторії ефективно лікують, насамперед, захворювання опорно-рухової системи: ревматоїдний артрит, ревматизм, остеохондроз, деформуючий остеоартроз. Але мінеральні води курорту мають широкий спектр впливу на організм, тому застосовуються також при лікуванні органів травлення, шкірних захворюваннях, гіпертонії, тромбофлебіті, фантомних болях, цукровому діабеті, алергічних захворюваннях, подагрі та багатьох інших проблемах зі здоров'ям.

Санаторій розташований поблизу однойменного села на висоті близько 450 м н. р. м. З усіх сторін він оточений горами, окремі вершини яких досягають 1000 і більше метрів. Мальовничою гірською долиною протікає швидкоплинна річка Сиявка, інша назва якої Матієва, або, як наведено на старих чеських топографічних картах, Матекова. Повітря, напоєне пахощами різнотрав'я, подих вітру у верхів'ях вікових буків, шум гірських потоків на кам'яних перекатах сприяють релаксації і відпочинку. Із траси гірськолижного бугельного витягу довжиною 1000 м, розташованого на схилах знаменитої гори Обавський камінь,

відкривається вигляд на всю Сияцьку котловину. Побачити віддалені гірські хребти можна з вершини Обавського каменю, яка знаходиться на відстані близько 3 км від санаторних корпусів і є метою численних пішихідних екскурсій.

Бальнеологічний курорт є одним із найстаріших на Закарпатті: про мінеральні джерела на території нинішнього санаторію „Синяк” згадується ще в систематизованому описі Мукачівсько-Чинадіївської домінії 18 століття, коли Закарпаття входило в склад Австрії. Розвиток курорту бере свій початок в 1832 році, коли адміністрація домінії (феодалного володіння) графа Шенборна побудувала біля сірководневого джерела першу купіль, причому водолікарня працювала тільки в літні місяці. В період війни 1914 – 1918 рр. житловий фонд курорту згорів. З 1922 року відновили примітивну купіль з дерев'яними будинками барачного типу. Курорт стає все більш популярним і в 1939 році акціонерним товариством „Латориця” будується нова водолікарня. Головним акціонером фірми „Латориця” був граф Георг Ервін фон Шенборн-Бухгайм (1906 – 1989 рр.), представник того ж знатного роду, який в добу феодалізму володів навколишніми землями. Незважаючи на те, що Закарпаття з 1918 по 1939 рік входило вже в склад Чехословаччини, Шенборни зберегли частину колишніх володінь і в умовах капіталізму. Таким чином, будівля лікувального корпусу санаторію „Синяк” споруджена в кінці 30-х років минулого століття.

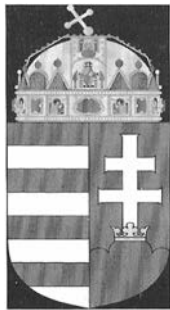
Старий та сучасний фотознімок лікувального корпусу

З 1939 по 1944 рік Закарпаття знову входить в склад Угорщини. В той час Угорщина була королівством без короля тому, що останнього монарха Карла I Австрійського офіційно позбавили влади, а регентом королівства з 1920 по 1944 рр. був адмірал Міклош Хорти (1868 – 1957 рр.). На старих дерев'яних сходах лікувального корпусу дотепер фігурує різьблений герб Угорщини, на якому, щоправда, не проглядається корона Стефана I, засновника держави. Частина зображення з шестикінецьним хрестом

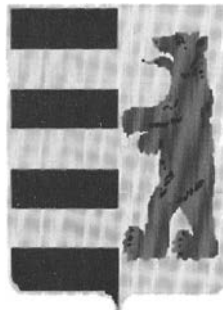
представляє собою видозмінений герб Словаччини, яка теж колись входила в склад Угорщини. В свою чергу, символіка угорського герба простежується і на гербі Підкарпатської Русі (Закарпаття), створеному в 1920 році.

Герб на сходах водолікарні

Герб Угорщини

Герб Закарпаття

Є відомості, що село Синяк засноване німцями-колоністами, лісорубами з Моравії ще у 18 ст. Донедавна тут проживало чимало німецьких, або, як їх ще називають, швабських сімей, звичними були такі прізвища місцевих селян як Вайгерт, Гойс, Кіржбаум, Пензенштадлер, Штраус. Після Великої Вітчизняної війни багато з них були репресовано і вивезено на лісорозробки Сибіру. Стару німецьку кірху зруйнували тракторами, а нова церква побудована тільки в 1994 році за сприяння папського нунція – дипломатичного представника Ватикану в Україні. Переважна більшість місцевих швабів, для яких високий рівень життя приваблювався за комфортні природні умови низькогірного курорту, вже виїхала в Німеччину. Стара вузенька сільська вулиця перетворена в „хресну дорогу”, по якій піднімаються на „швабську Голгофу” – вершину пагорба, на якому встановлено високий дерев'яний хрест із розп'яттям. А навколо виростають котеджі для нових поселенців, яких задовольняє рівень життя і в сучасній Україні.

Німецька назва Синяка *Vlaubad* (Блаубад), угорська – *Kékesfüred* (*Кийкешфюред*). Назву села і санаторію пов'язують з кольором води, синюватого відтінку якій надають розчинені сполуки сірки. Недарма одним із цікавих природних об'єктів урочища Синяк є Сине озеро, розташоване на відстані не більше 3 км північніше села, на висоті біля 700м над рівнем моря. Щоб добратися до озера, слід піднятися в північному напрямку на лісову дорогу - трасу колишньої вузькоколійки, давно демонтованої, по якій в першій половині ХХ ст. звозили ліс. Якщо вихідним пунктом є санаторій, то після набору висоти і виходу на дорогу слід повернути направо, а якщо вирушати від „швабської Голгофи” – то

наліво. Добре вторована лісова дорога увесь час на одній висоті траверсує гірський схил, помережаний витоками річки Синявки, і проходить по самому краю озера. В наш час озеро заросло зеленим мохом, високим очеретом і перетворилося в мохове болото площею завбільшки з футбольне поле. Біля струмка, що просочується з болота, виразно відчувається характерний запах сірководню, а невеликі, заховані в очереті плеса відкритої води виблискують на сонячному світлі яскраво синім кольором. В насиченій отруйними газами воді не помітно ні риби, ні земноводних, ні комах. Гірське болото – один із вторинних продуктів активної вулканічної діяльності геологічно давніх часів. Вузька стежина, яка проходить неподалік від цієї пам'ятки природи місцевого значення, виводить на вершину Солочинський верх, за якою розташовані санаторії Свалявщини. Цікаво, що мінеральні джерела з того боку гірського хребта мають вже зовсім інший хімічний склад – це лужні мінеральні води, що благоприємно впливають на функціонування органів травлення. А ефективність сірководневих джерел „Синяка” для лікування захворювань опорно-рухового апарату підтверджує стэнд костурів у лікувальному корпусі.

Санаторій „Карпати”

Адреса санаторію: Мукачівський район, с. Карпати, тел.(03131) 5-44-33; 73-2-88.

Розташований поряд із залізничною станцією Карпати на відстані 10 км від м. Свалява та 18 км від м. Мукачево.

Санаторій кардіоневрологічного профілю. Сучасна лікувальна база, кваліфіковане та ефективне лікування, висока якість проживання пацієнтів, сприятливі природні фактори характеризують санаторій “Карпати” як одну з основних кардіологічних оздоровниць України, де лікують хворих з хронічними захворюваннями органів кровообігу, невротичними розладами, захворюваннями органів систем травлення, обміну речовин, опори та руху, нирок. Для успішного лікування створені і працюють такі спеціалізовані медичні відділення як кардіо-реабілітаційне, реабілітаційного лікування хворих після перенесених гострих цереброваскулярних захворювань, оздоровлення вагітних, кардіоневрологічне.

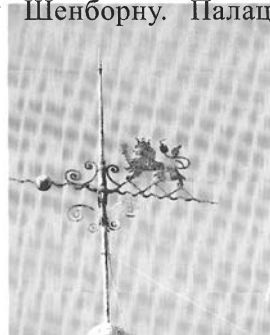
Основними лікувальними факторами санаторію є використання мінеральної кремнистої води для зовнішньої бальнеотерапії, вуглекислої гідрокарбонатно-натрієвої води “Поляна Купель” для питного лікування, кліматотерапія та використання преформованих (штучно створених)

фізіотерапевтичних факторів. Лікувальна база санаторію включає водолікарню, озокеритолікувальницю, бювет, інгаляторій, кабінети електроосвітлолікування, ароматерапії, фітотерапії, масажу, рефлексотерапії, кишкових зрошень, стоматологічний. Функціонують обладнані сучасними тренажерами зали лікувальної фізкультури, лікувально-плавальний басейн і сауна.

У санаторії проводять такі діагностичні дослідження як електрокардіографія, велоергометрія, добовий (холтерівський) моніторинг ЕКГ та АТ, реоенцефалографія, реовазографія судин печінки, легень, кінцівок, іридодіагностика, а також діагностичні дослідження в рентгенологічній, клінічній та біохімічній лабораторіях.

Окрасою санаторію є старовинний мисливський палац, побудований в стилі архітектурної еkleктики представниками роду Шенборнів, які потрапили на Закарпаття ще в 1728р., коли австрійський імператор подарував конфісковану у Ференца Ракоці II домінію (dominium – маєток) єпископу майнцькому, графу Лотару-Францу Шенборну. Палац побудували значно пізніше – в 1890 році, про що повідомляє дата, вибита над парадним входом. Корпуси санаторію розташовані в дендропарку площею близько 40 га, закладеному у середині 19 століття. В центрі парку, який має статус пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення, розкинулося декоративне штучне озеро. Дендропарк нараховує велику кількість рослин, характерних як для Закарпаття, так і завезених з різних країн світу. Серед доволі екзотичних для даної місцевості рослин слід назвати такі, як сосна Веймутова, тис ягідний, модрина європейська, катальпа, сакура, тюльпанове дерево, самшит, форзиція, гліцинія, туя західна, оцтове дерево та інші.

Санаторій, розташований на висоті 180-200 м над рівнем моря, почав функціонувати з 1946 р. як загальнотерапевтичний, а в 1956 році був перепрофільований на кардіоневрологічний. В околицях мисливського палацу давно вже немає ні ведмедів ні вовків, але ще є, шумить від вітру майже такий як і сотні, тисячі років тому листяний, переважно буково-грабовий ліс. Серед цікавих місць, що знаходяться в безпосередній

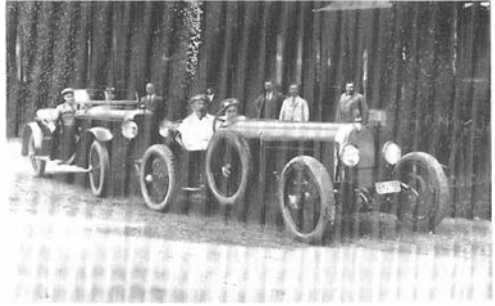
Флюгер
з гербом Шенборнів

На озері в 1908 році

Фрагменти інтер'єру палацу

Шенборни в Карпатах в 1927 році

близькості від санаторію, і невеликий водоспад Скакало коло с. Грабівниця (теперішнє Чинадієво), і скелі на протилежному березі ріки Латориця, звідки відкриваються чудові краєвиди, і мінеральне джерело за с. Пасіка з високомінералізованою вуглекисло-лужною мінеральною водою, і навіть кілька років тому споруджене справжнє язичницьке капище, яке відвідують прихил

поряд – Джерело краси, сусідній санаторій гастро-ентерологічного профілю „Перлина Карпат”, збудований в 1989 р., спортмайданчик студентського табору відпочинку Львівського Національного університету.

Отже, крім лікування, традиційного культурного відпочинку, автобусних екскурсій кожен відпочива-

На тасмичій поляні

Санаторій „Перлина Карпат”

ючиий може вибрати цікавий і посильний для нього пішохідний маршрут в околицях старого мисливського палацу, починаючи з теренкуру – лікувальної дозованої ходьби по горбистій місцевості, і закінчуючи сходженням на навколишні невисокі гірські схили.

Санаторій „Поляна”

Адреса санаторію: Свалявський район, смт Поляна, вул. Духновича, 104, тел. (03133) 7-42-84; 7-47-01. Відстань до м. Сваляви складає 6 км, до сан. „Сонячне Закарпаття” – 2 км, до сан. „Квітка полонини” – 3 км.

Бальнеологічний курорт Поляна дістав назву згідно населеного пункту, де він розташований. Тут функціонують два санаторії гастроентерологічного профілю – „Поляна” та „Сонячне Закарпаття”.

Перші письмові згадки про мінеральні води поблизу села Поляна датуються 1473 роком у грамоті угорського короля Матяша Справедливого про „Полянську королівську мінеральну воду”. А датою виникнення однойменного санаторію можна вважати 1868 рік, коли чотири місцеві підприємці заснували на території оздоровниці „Полянську купіль” для прийняття вуглекислих ванн. Цим і пояснюється дещо дивна назва питної мінеральної води - „Поляна Купель”. Це приємна на смак середньомінералізована вуглекисла гідрокарбонатна натрієва борна вода, унікальна за своїм хімічним складом і лікувальними властивостями, із яскраво вираженим сечо- та жовчогінним впливом, яка є основним лікувальним фактором санаторію. Показання для лікування: захворювання органів травлення, печінки, хронічний панкреатит, цукровий діабет, супутні захворювання серцево-судинної та центральної нервової системи.

Санаторій „Поляна”

Санаторій розташований майже в центрі селища на лівому березі річки Мала Пиня, над родовищем мінеральних вод, які поступають із свердловин глибиною 135 – 200м. Сьогодні оздоровниця „Поляна” має спальні корпуси на 450 місць, бювет для обслуговування 1000 пацієнтів щодня, 25 лікувально-діагностичних кабінетів, ванне, озокеритне, фізіотерапевтичне відділення, кабінети гідропатії, масажу, кишечних зрошень, субквальної ванн та інші. Функціонує сучасна діагностична база: клінічна, біохімічна, імунологічна та бактеріологічна лабораторії, кабінети ендоскопії, ехотомоскопії, РН-метрії, дуоденального зондування, фоноелектрокардіографії та інші. Успіхом користуються сучасний солярій, зал лікувальної фізкультури та тренажерний зал.

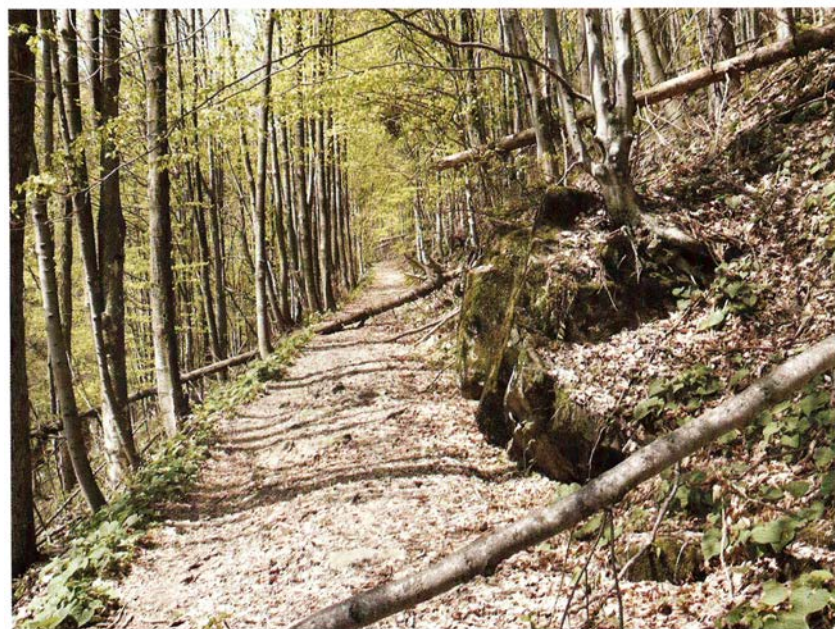
Вода „Поляна Купель” має велику буферну ємність та злужуючу здатність, протизапальну та репаративну (заживляючу) дію, є бактерицидним засобом щодо гелікобактеріозу, діє як сильний холеретик та помірний холецистостимулятор. Тобто вона одночасно посилює виділення печінкою жовчі, робить її менш в'язкою, більш текучою, зменшує ризик кам'яноутворення, скорочує жовчний міхур, регулює роботу сфінктерів жовчовивідних шляхів, як гепатопротектор благотворно впливає на клітини печінки - гепатоцити, нормалізуючи їх біохімічний склад, стимулює екскреторну, інкреторну та секреторну функції підшлункової залози, нормалізує стан нирок при оксалуриях та уратуриях. Завдяки цим властивостям полянські мінеральні води благоприємно впливають практично на весь організм, сприяючи очищенню його від шлаків, токсинів, солей важких металів, нітритів, нітратів, радіонуклідів, мають виражену імунопротекторну дію. А мінеральні ванни в санаторії „Поляна” позитивно впливають на центральну та вегетативну нервову систему, на стан серцево-судинної системи, поліпшують коронарний кровообіг та серцевий ритм, стабілізують артеріальний тиск.

Для досягнення максимального лікувального ефекту необхідно дотримуватись правил застосування мінеральних вод, зрештою, як і правил застосування будь-яких ліків. Про це дбає медперсонал санаторію, який включає досвідчених лікарів-науковців із високими ступенями, фахівців, що мають багаторічний досвід роботи у відповідній лікувальній галузі.

Через Полянну проходить стара ділянка автотраси Ужгород – Львів. Транзитний автотранспорт їздить новою дорогою, яка прокладена поблизу м. Свалява. Завдяки цьому Поляна стала тихішою, екологічно чистішою і повністю відповідає вимогам не тільки бальнеологічного, але й кліматичного курорту. Пішохідні прогулянки в околицях санаторію дають можливість подихати цілющим повітрям, потренувати серцево-

Вид на хребет Синяк зі сторони Чинадієва

Стежка в буковому лісі

Сакура квітне першою

Гліцинія

Тюльпанове дерево

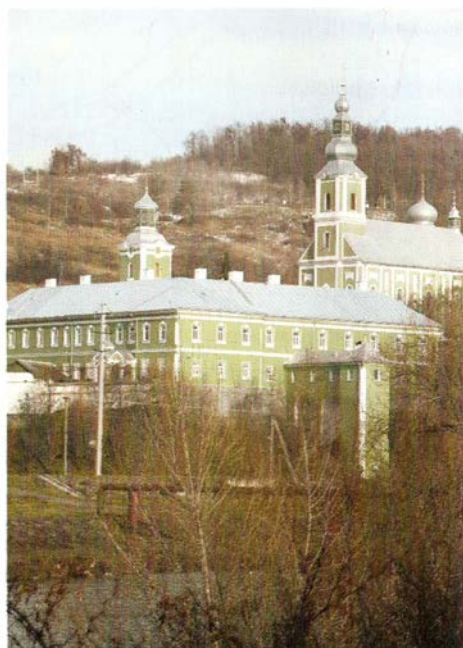
В парку санаторію „Синяк”

Мукачівський замок Паланок

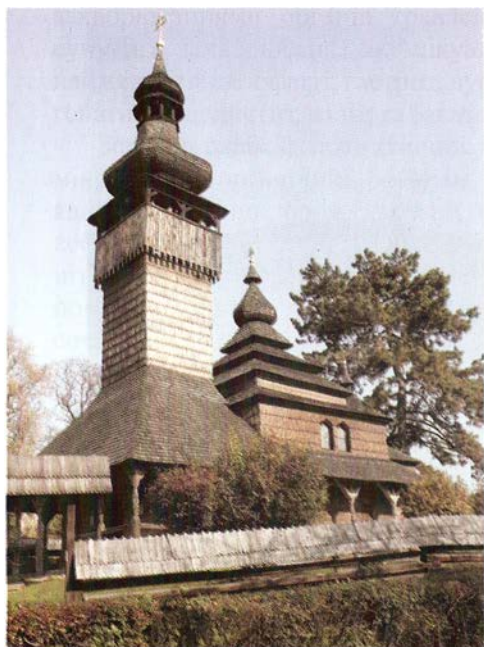
Католицький собор у Мукачеві

Православний жіночий монастир

Місто над Латорицею із Замкової гори

*Михайлівська церква з Мукачівського району
в етнографічному музеї м. Ужгород*

Північно-східна околиця Мукачева

На вершині гори Пікуй (1408 м)

Полонина Руна хоч і рівна, але вища за Пікуй майже на 70 м

судинну і дихальну систему, отримати заряд бадьорості і оптимізму, а також побачити чарівні краєвиди. Для цього, наприклад, достатньо піднятися на вершину гори Кичера. Двогодинна прогулянка по цьому маршруту дозволяє побачити не тільки відроги хребта Синяк, у підніжжя якого розташувалася сан. „Сонячне Закарпаття”, але й Уклинський та Оленівський перевали, полонинські гори. В східному напрямку височіють хребти полонини Боржава з домінуючою вершиною Стой (1681 м.), на півночі найвище піднімається гора Пікуй, на заході – полонина Руна та інші вершини північно-західних Карпат.

Санаторій „Сонячне Закарпаття”

Адреса санаторію: Свалявський район, с. Поляна-1, тел./факс (03133) 2-32-79; 3-54-12.

Санаторій гастроентерологічного профілю, основним лікувальним фактором якого є мінеральна вода „Поляна Квасова” – повний аналог „Поляни Купель”, від якої незначно відрізняється хіба що рівнем мінералізації (11 г/л та 9 г/л, відповідно), оскільки ці води відносяться до одного і того ж полянського родовища мінеральних вод.

Санаторій спеціалізується на лікуванні хворих з хронічними захворюваннями органів травлення. Офіційний перелік основних і супутніх захворювань, які лікують в оздоровниці, включає десятки найменувань: езофагіт, гастрит, дуоденіт, виразкові хвороби, панкреатит, гепатит, холецистит, коліт, та багато інших.

Завдяки своїм фізико-хімічним властивостям, наявності автохтонної мікрофлори, органічних речовин, різноманітних мікроелементів (літій, калій, мідь, цинк, бром, кремній, фосфор, фтор, залізо, йод, марганець, кобальт, нікель та ін.) „Поляна Квасова”, як і „Поляна Купель”, інтенсивно і різнопланово впливає на функції органів травлення, покращує обмін речовин при цукровому діабеті, ожирінні, подагрі, сечових діатезах, зменшує в крові вміст холестерину та інших ліпідів, покращує психологічний стан хворих при депресії, іпохондрії, стимулює функцію ендокринних органів, імунної системи, діє протиалергічно, стимулює функцію органів виділення, очищаючи організм від ендогенних „шлаків” та різноманітних скзогенних токсинів, сприяючи оздоровленню людини та одужанню від різних хронічних захворювань.

В санаторії функціонують кабінети езофагогастродуоденофіброскопії, внутрішньо шлункової рН-метрії, ректоромано- й колоноскопії, рентгенодіагностики, ультразвукової діагностики, функціональної діагностики серцево-судинної системи, комп’ютерної рефлексографії за

методикою Фоля. Санаторій тривалий час був базовим для об'єднання „Закарпаткурорт”, тобто, методичним та навчальним центром для всіх оздоровниць об'єднання, тому тут працюють висококваліфіковані спеціалісти.

„Сонячне Закарпаття” (перша назва – „Імені 40-річчя КПУ”) функціонує з 1965 р. Після реконструкції в 1973 і 1977 рр. кількість місць доведена до 550, в 1989 році вступив до ладу третій спальний корпус. Але упродовж 90-их років кількість місць в санаторії зменшується за рахунок покращення рівня комфортності. Вже в 21 ст. на території і в околицях санаторію виросли нові корпуси численних готельних комплексів, будинків відпочинку, які збудували інвестори, що належно оцінили рекреаційні можливості курорту.

Свердловини Ново - Полянського (Поляно - Квасівського) родовища гідрокарбонатно-натрієвої мінеральної води розташовані неподалік села

Головний корпус санаторію „Сонячне Закарпаття”

Головний корпус санаторію „Сонячне Закарпаття” (правий знімок) губиться серед новобудов рекреаційно-оздоровчих закладів.

Яківське в урочищі Квасове, де були природні джерела цієї води. Глибини свердловин 150-300 м, майже ідентична вода виходить також із п'яти свердловин, пробурених для заводу по розливу мінеральної води. Додатковим лікувально-оздоровчим фактором, який підсилює дію мінеральних вод курорту, є рекреаційний лісопарк, створений Полянським лісництвом на горі Лиса. Він займає площу 157 га і тягнеться пагорбами від північно-східної околиці Поляни до „Сонячного Закарпаття”. Практично з території санаторію починається ліс з впорядкованими стежками, прогулянки в якому корисні для здоров'я в будь-яку пору року завдяки чистому повітрю, лікуючій тиші, естетичному задоволенню від споглядання гарних природних ландшафтів. Збережена природа, унікальні питні мінеральні води з широким діапазоном лікувальної дії сприяють стрімкому зросту популярності санаторіїв курорту Поляна.

Санаторій „Квітка полонини”

Адреса санаторію: Свалявський район, с. Солочин,
тел. (03133) 2-18-99; 3-23-16. Відстань до м. Свалява - 3 км. до
с.Поляна теж 3 км.

Санаторій гастроентерологічного профілю розташований між селами Голубине і Солочин. Поряд протікає річка Пиня, на обох берегах якої в місці, що називається Луги, з давніх часів були відомі джерела мінеральних вод. Одне з них отримало назву „Маргіт”, тобто, в перекладі на українську мову, „Маргарита”. Так його назвав на честь своєї дружини лікар і землевласник Карловський ще тоді, коли Закарпаття входило в склад Австро-Угорщини. Інші джерела лужанських мінеральних вод в різні часи мали назви „Єлизавета”, „Софія”, „Ірма”, „Паннонія”. В 1870 році лужанській мінеральній воді „Маргіт” було присуджено першу велику золоту медаль на дегустаційному конкурсі європейських мінеральних вод.

В сучасному санаторії „Квітка полонини” для лікування хворих застосовують декілька видів мінеральних вод, яким присвоєно певні порядкові номери, зокрема, „Лужанська” №4, №7, які є аналогами води типу „Боржомі”. Порівняно з полянськими водами „Лужанська” має менший ступінь мінералізації – 3.0-6.5 г/л. Лікувальні мінеральні води застосовують для пиття, натуральних мінеральних ванн, кишкових та

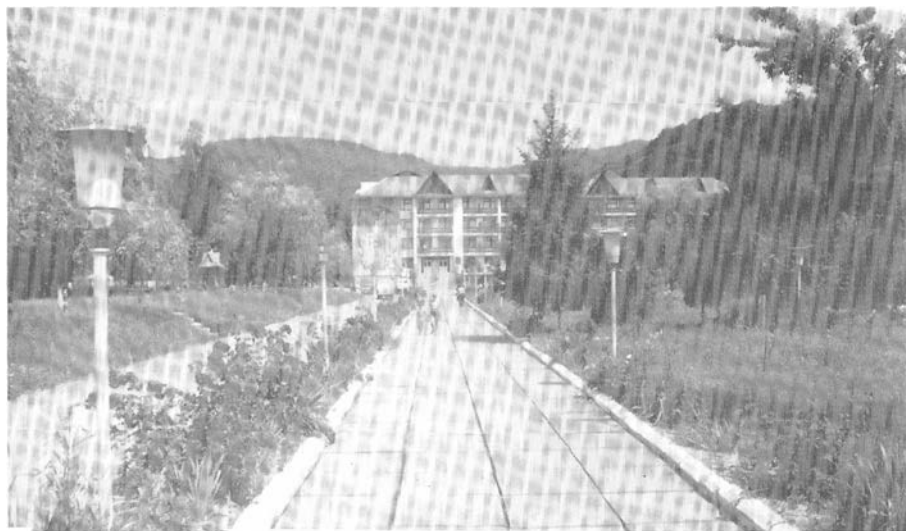

Санаторій „Квітка полонини”

гінекологічних процедур, інгаляцій. Показання для лікування: хронічні захворювання шлунково-кишкового тракту, цукровий діабет легкого та середнього ступеня важкості, захворювання нирок, порушення обміну речовин, супутні захворювання серцево-судинної, центральної і периферійної нервової системи, опорно-рухового апарату.

Корпуси оздоровниці розташовані в доглянутому дендропарку за яким, вже на лівому березі гірської річки, починається буково-грабовий ліс. За останні роки санаторій значно розширився за рахунок побудови нових корпусів і перетворився в потужний лікувально-оздоровчий комплекс, популярний і відомий далеко за межами України. Відпочивальники мають широкі можливості для різних видів активного відпочинку. Як і поблизу інших санаторно-курортних закладів Свалявського району, тут діє гірськолижний витяг. Із гірського схилу, на якому він розташований, відкривається гарний вигляд на долину річки Велика Пиня із селами Голубине, Солочин, на частину хребта Синяк, що називається Солочинський Верх. Нетривалий, близько двохгодинний підйом на гору Ріжок (763 м), дозволяє побачити також численні полонинські вершини – Руна, Стой, Пікуй та ін.

Лужанські мінеральні води використовує в якості лікувального фактору також сусідній санаторій „Кришталеве джерело”.

Санаторій „Кришталеве джерело”

Екскурсійні об'єкти в районі курортів.

Обавський камінь. Гірська вершина 998 м н. р. м. в північно-західному напрямку від корпусів санаторію „Синяк”, відстань в одну сторону до 3,5 км, перепад висоти 550 – 600 м. Поляна полонинського типу, з якої відкриваються мальовничі краєвиди, обривається прямовисною 40-метровою скельною стіною. В ясну погоду видно гору Пікуй, полонину Боржаву з вершинами Темнатник, Плай, Стой та інші гірські хребти майже третини Українських Карпат.

Озеро Синє. Заросле очеретом гірське болото, що живиться сірководневими джерелами. Невеликі плеса відкритої води яскраво синього кольору майже пересихають під час літньої спеки. Пам'ятка природи місцевого значення на відстані до 3 км в північному напрямку від сан. „Синяк”.

Урочище Щирець. Велика лісова поляна з потужним джерелом води та старим дерев'яним мисливським будиночком.

Знаходиться під відкритою лісом вершиною гори Дунавка (1018 м), яка є найвищою точкою хребта Синяк. Лісова дорога на Щирець проходить повз озеро Синє.

Водоспад Скакало. Розташований на гірському струмку Обавський Поток в смт Чинадієво, біля бази відпочинку „Водограй”. Оточений мальовничими скельними нагромадженнями серед букового лісу. Відстані: до шосе Мукачево – Свалява 3км, до сан. „Синяк” 7 км, до сан. „Карпати” 3 км по горах і 7 км по шосе.

Скеля кохання. Скельна стіна висотою близько 25 м на стрімкому гірському схилі напроти сан. „Карпати”, на лівому, протилежному від санаторію березі річки Латориця. Скелю добре видно із залізничної станції Карпати, із санаторного дендропарку. Для переходу через річку можна скористатися залізничними мостом

Буковий ліс навколо санаторію „Синяк”

На поляні Щирець. Справа від будиночка стежка на гору Дунавка (1019 м), найвищу точку хребта Синяк

(800 м від станції в напрямку м. Свалява). Маршрут можна продовжити до села Брестово - одного з гірських сіл, звідки відкриваються краєвиди Мукачівського та Свалявського районів.

Гора Ріжок. Невисока, 737 м вершина, з якої відкривається вигляд на Пікуй, полонини Руна, Боржава, хребет Синяк. Починати підйом найкраще з траси гірськолижного витягу поблизу сан. „Квітка полонини”. Відстань до вершини від санаторію складає 3,5–4 км.

Гора Кичера. Знаходиться північніше сан. „Поляна”, на тому ж гірському пасмі, що й

Санаторій „Карпати” зі Скелі кохання

Ріжок, відстань до якого біля 3,5 км. Піднятись на полянську Кичеру (цей топонім досить розповсюджений в Карпатах) можна ґрунтовою дорогою, що веде понад санаторієм в напрямку вершини.

Лісопарк біля „Сонячного Закарпаття”. Починається на території санаторію. Впорядковані стежки виводять на пагорб над селом Павлово і селом Яківське, з якого можна побачити характерні обриси найвищих в цій частині Карпат гір. На північному заході це полонина Руна (1479 м), на півночі – Пікуй (1408 м), а в східному напрямку домінують вершини полонини Боржава (г. Стой, 1681 м).

Місто Свалява. Райцентр у підніжжя гори Стой, близько 18 тис. жителів, з давніх часів славиться мінеральними водами. Перша письмова згадка про Сваляву відноситься до 1263 року. В центрі міста зростає 400-літній дуб європейський, а в декількох кілометрах від центру, у колишньому присілку Бистрий збереглася дерев'яна Михайлівська церква 16 ст.

Селище Чинадієво. В письмових джерелах вперше згадується в 1214 році під назвою Сент Міклош, походження якої пов'язують із побудованим тут і названим іменем святого Миколая поміщицьким двором. Пани чинили дії на цьому місці, тобто,

Михайлівська церква в Сваляві

суд, від чого пішла слов'янська назва - Чинадієво. В селищі зберігся „замок” - укріплений панський палац 15 ст. Завдяки старанням місцевого жителя, який орендував палац, ініціював реставраційні роботи, сюди почали заходити туристи. Замок, який належав різним феодалам – баронам Перені, князям Ракоці, графам

Палац 15 століття в Чинадієві

Шенборнам, має багату історію і в стінах старовинної споруди яскраво і образно сприймаються розповіді місцевих екскурсоводів.

Мукачеве – місто з тисячолітньою історією, розташоване на початку рівнинних територій. Тут закінчуються Карпати, а на самотньому вулканічному пагорбі височіє замок Паланок, одна з найбільших фортифікаційних споруд середньовіччя в Східній Європі. З 1396 р. по 1414 рік навколишніми землями володів князь Федір Корятович, який вписав славі сторінки в історії краю. Найдовше володіли замком угорські феодалі, серед яких фігурує і знаменитий Ференц Ракоці II, національний герой Угорщини, керівник визвольної війни 1703 – 1711 рр. Після поразки у війні Закарпаття, як і вся Угорщина, увійшло в склад Австрії, а замок став маєтком графів Шенборнів. Бурхливі історичні зміни залишили свій відбиток в архітектурі міста, в якому найбільшу увагу привертають храми, що належать до різних конфесій, старовинний палац 17 ст., міська ратуша початку 20 ст., православний Свято-Миколаївський жіночий монастир та багато інших об'єктів, що викликають живий інтерес у екскурсантів.

*Католицький
святий Мартин*

*Шпиль реформатської
церкви, збудованої в 1795 р.*

*Будинок міськради
в 30-х роках 20 ст.*

Центр Мукачеве

* * *

Отже, багато ближніх маршрутів для активного відпочинку, які починаються прямо на території санаторіїв Мукачівського і Свалявського районів, дають можливість, споглядаючи мальовничі гірські пейзажі, охопити поглядом добру третину Українських Карпат. Побачити полонини Руну та Боржаву, гору Пікуй та інші вершини можна також і з Верецького, Воловецького, Синевирського гірських перевалів під час досить тривалих екскурсійних поїздок по Закарпаттю. Автор бажає читачам впевнитися у цьому не тільки шляхом перегляду ілюстрацій, але й на пішохідних прогулянках, автомобільних екскурсіях, маршрути яких можна прослідкувати на доданій карті-схемі.

Селище Поляна. На горизонті проглядається полонина Руна.

Підйом на гору Рожок. В долині, у підніжжі гірського хребта Сняк, село Солочин

В „Сонячному” і „Квітці”, як завжди, багатолодно

Полонина Боржава в різні пори року

Санаторій „ПОЛЯНА”

Санаторій „СОНЯЧНЕ ЗАКАРПАТТЯ”

Санаторій „КВІТКА ПОЛОНИНИ”